

Америчанци су дискутовали о страшном притиску који лежи на издавачима и песницима, о притиску такозваног best seller књи-
га која носи рекорд са бројем продатих примерака и латих издања. Америчани
као завидни ^{наши издатељи књиго-мачи} ~~англезима~~ што имају мањих издавачких трешкова, ~~са одржавањем~~
~~даже ике куће~~. Енглези су одмах одговорили, на уста једног таквог ма-
њег издавачког предузећа: Јесте, ми смо се у ратном штабу тако скучили да
бисмо са пет стотина продатих примерака поезије могли наставити рад, ~~и тако~~

нismo предали пет стотина примерака ни са излазом енглеских стихова, ни са излазом песама једног врло угледног француског песника деветнаестог века. — Сирил Конели пише у тешкоћама уређивања часописа, и о ставовима песника према часописима, од којих између осталог, / навод је Деј Луиса / траже генерал у додацима, што часопис врло често не може да учини. Само Деј Луис и Вистан Оли — претстављају континуитет кроз десет година серије у Хоризонту. У овом броју, / последњем пре спавања / вели Конели, имамо на три енглеза једног Мексиканца, једног Италијана, једног Румуна, једног Американина, и једног Француза. За исти тај број основни смо пет песника енглеза. Двојина нису ништа одговорили, један је обавезан да све што уради даје америчком часопису, један је баш тих дана зарекао да десет година неће објављивати поезију. Само један од петорице, Деј Луис, дао је рад.

Што се тиче читалачке публике — којој је тако очигледно први интерес за поезију — (су овакве мисли. Деј Луис каже да је он лично скептик у ствари покушаја да се створи шире интересовање за поезију. Поезија је данас култура мањине и има нешто и неприродно и узасудно у покушају да се преобрати у културу већине. Он с друге стране тврди да је та мањина много већа, и много одушевљенија не што се обично рачуна. Долазе статистичке бројке о томе колико много света слуша поетске рецитале, колико огромно много слушаца на Радију слуша популарнију поезију, и полетак да око сто хиљада слушаца слуша поезију у такозваном Трећем програму Лондонског Радија, програму са високим стандардом у смислу интелектуалном и естетском. Своди се онда ствар на нешто што и јесте он — без кључа: Зашто онда тих сто хиљада слушаца Трећег програма не купују књиге стихова? Шта треба чинити да их почну куповати? Ми бисмо се усудили да ту уметнемо једно своје мишљење. Слушачи Трећег програма то су људи који на једну свеску песама треба да купи десет других књига: роман, монографија, есеј, историја, филозофија, мемоари, и онда отсецају оно што према остатком стоји као 1:10, а отсецају уопште из пресуда разлога који је познат. Америка од своје стране не чуди се и љути: Од деветдесет милиона младега света, колико у земљи има, зар нема неколико хиљада који воле да читају песме? У Сједињеним државама има више хиљада библиотека, има скоро толико колеџа и универзитета, а излази

~~нама~~ немају коме да пролазу пет стотина примерака књиге поезије. Тих пет стоти-
 тина читача, или не постоје, или не умемо да њих да дођемо. Деј Луис прихвата
 ствар на томе месту, и пита се он: Да ли би што вредела Удружења за поезију?
 Шта је то што у школама не ваља као деветдесет девет процената дака изађу у
 живот, а према поезији су или равнодушни, или чак и непријатељски распоређени.
 У које кућароците читају деци гласно поезију?... Ту сад преузима ствар један
 Американин и, по амерички, пита: Шта је са анонсирањем стихова? Други Американин
 ни прихвата, и он по амерички: А коме послати анонсе поштом, и у који часопис
 послати анонсу. Када излазе књигу о књигама, ми знамо и који часопис то чека и
 који приватни људи. Требао би по примеру егзаживача које, да има и дружина ко-
 је ће бити егзаживачи поезије. — Сирил Конели, наравно, има други стих. У једном
 од бројева свог часописа писао је ово: Ми данас прелазимо у свет не-уметности,
 сразнима, рецимо, свет који је путовао великим бродовима у далеке земље: путник
 је посматрао зачак сунца, понео са собом сабрана дела неког писца, уживао у њима,
 доклинао вишег реда; сразнима тај свет са светом који је путовао још увек
 благом естетским жељезничким возовима; па онда са светом који претставља ком-
 пјутерски плетно неразумно ~~узи~~ егзистенција авионског путника. Он је
 понео неколико листића осигурања од Компаније авиона; јело спаковано у цело-
 фан и кутију од картона; један примерак новине за случај да пикула за спавање
 не подејствује. Тај путник, који не гледа, не види, не чита, то је симбол наше
 публике. Поезија, у таквој цивилизацији, може сасвим престати да постоји. Сав
 ће још маћи број професора имати уха какве су потребне за суптичност поези-
 зије. Имамо да се навикнемо на публику која је и сувише лева и сувише неста-
 кожена да би читала дотле док се осећање вредности у њој не пробуди... Један
~~данас~~ или два данас истакнуте песника — не треба пред њима да заборав-
 вимо да су их годинама бавно занемаривали; такође да не заборавимо млађе пес-
 нике, који, уз сав свој талент, сиротују и дириже, зато што њихова музика не
 може да допре до ушију воском затиснутих од дајцеста ^у амерички скраћени тек-
 стови поучно и ~~сери~~ лепе литературе, од гласног говорника, од веркова по био-
 скопима....

Сад да се ^осмислимо ми, туђи, али ревносни ~~чиоци~~ читачи и ~~Делу~~
 Деј Луиса, и Олга, и Конелија, да ли није ~~у~~ ^у самих песника нека кривица те им се

песме не читају? Наравно, оно што ламашу поезију на Западу чини доста тешко разумљивом, то је ^{коф} ~~највећи~~ код разних песника врло различите дефиниране; али мање или више ређе или често, ми престо не знамо шта се с нама као с читаоцем дешава: да ли треба да имате емотивни доживљај, или интелектуалну визију, или обоје, или ниједно? Алузије су далеке, културни апарат понекад тешке батерије, скокови ^{их} ~~у~~ ^{векова у} античког ~~века у~~ ^{века} средњовековне и модерне врло смели, много је термина из философије, који су још прерађени у поетске придеве и глаголе, и т.д. ~~и~~ ^и читалац, и онај из Трећег програма умори се од такве поезије, понизи га таква поезија као незналицу, или туп субјект да схвати емотивно и интелектуално. ~~Дакле се читалац наљути, па и свети — престати читати и куповати!~~ Дакле нам недавно један ~~Бигл~~ ^{Бигл} млади човек: „~~А~~ ^А врага, ако песник не може у мени да крене машту, значи да је нема ни он.“

Ово ~~уопште~~ је доста занимљиве чути код нас, где, мислим, ствари сто-
 је доста другачије, и боље. Али, бојим се, маштаи код наших песника понекад нема
 много виталности. Решили смо ~~уопште~~ да овде дамо превод ~~не~~ шпанскога једне кир-
 ске песме Мексиканца Октавија Паса / Paz / ~~Паса~~ Песма је штампана
 на у оригиналу и преводу на енглески у часопису Сирија ~~Ронација~~, а ми у своме
 преводу, дали смо поправку на једну нетачност превода у трећој строфици. Песма
 гласи:

Два теча, чело у чело,
понекад су два таласа,
а нећ ожеви.

Два Угла, чело у чело,
понекад су два камена,
а нећ пустиња.

Два дела, често у често, понекад су
понекад су два корена
у неби сплетена.

Два тена, чело у чело /
понекад су два ножа /
а мић сега ,

Два тена, чело у чело —
две звезде што падају
у небо празно.

Ми нашим песnicima не nudimo temu, nego obradu, razradu. To je prava lirika; to je ad naslov jasno; to je koliko ~~stranost~~ strefina toliko stepena stude, di je, umetnickih znaea i umeaa. Čovek žene, noh — koja dramatična ~~predmet~~

прерасе мотива — пет строфа, пет чина — а од еретицизма дакле, а од ^{занимљиве} ~~занимљиве~~ израза за једну вечну загатку и трагичну игру у животу човека — ни
трега.

Амброзије